

Золоті ворота

Якщо є на світі місто, значить є й місце в'їзду та виїзду з нього. Якщо у наш час для цього служить лиш дороговказ, то в XI столітті все було набагато серйозніше. Згадаймо хоча б Київ, «матір міст руських». Тут тобі і печеніги, і половці, і татари з монголами. Кожен намагався ввігнатися зі степу й ухопити, що погано лежить. Та й свої брати-слов'яни часом бували не від того, щоб підлататися за рахунок сусіда. Отож стіни потрібні були високі, рови глибокі, а ворота міцні. Проте, дяка Богові, не лише вороги приходили до Києва. Добру людину як не зустріти, як велить звичай? Вертаючись із походу, кияни раді були ввійти в рідне місто через ворота, краса яких потішала б око і душу. Такі ворота, як славні Золоті.

За часів Ярослава Мудрого міста міцнішали, набували більшої обороноздатності. Тоді Київ мав троє воріт: Східні, Західні та Золоті, що відкривали парадний в'їзд у місто з півдня.

На думку вчених, Золоті ворота склалися із двох ярусів. Нижній – дві могутні стіни, перекриті арками на висоті 12 метрів. Ширина проїжджої частини воріт становила 7,5 метра. На висоті 5 метрів на дерев'яних підпорах розташовувалися бойові майданчики, звідки київські дружинники обстрілювали нападників. А робити це доводилося часто, бо саме біля цих воріт, як свідчать літописи, велися найжорстокіші бойовища. Дубові стулки воріт, якими перекривався в'їзд, були оббиті металом. Для надійності браму захищали підйомними ґратами. У верхньому ярусі воріт була зведена надбрамна одно банна білокамінна церква Благовіщення Пресвятої Богородиці. Цей дивний витвір давньоруських зодчих викликав захват сучасників і навіював жах на ворогів своєю неприступністю.

Чому ж київські ворота були названі Золотими? З цього приводу існує декілька думок. Одні вважали, що частина воріт і справді була золотою, інші – що ворота дістали назву за схожістю до константинопольських Золотих воріт, які теж служили головним в'їздом у місто. До речі, київські ворота ще називали Небесними, бо сонце щоранку, випливаючи з-за горизонту, проходило крізь них, піднімалося в небо і посиляло тепло й надію мешканцям столиці.

За свідченням літописів, ворота були збудовані 1037 року (за іншими джерелами – 1164 року). Відтоді довгий час вони були гідною окрасою міста. Не підвела своїх творців споруда і у важкі часи татарської облоги 1238 року. Завойовники вирішили, що міські ворота занадто неприступні, і почали ламати міську браму в іншому місці.

Що відбувалося з пам'яткою впродовж наступних століть, на жаль, невідомо, але споруда, як не прикро, зазнала непоправної руйнації. Це

доводять записи та малюнки мандрівників XVI-XVII століть. Однак ворота й далі охороняли головний в'їзд у місто. Відомо, що тут у 1648 році кияни радо зустрічали Богдана Хмельницького після перемоги у битві під Жовтими Водами. Та про саму пам'ятку давньоруської культури майже забули, хоча й піддавали періодично частковим реставраціям.

Лише у 1982 році було завершено проведення повної відбудови пам'ятки. У середині валу створено музей та сходи, що ведуть на гребінь, звідки видно чудову панораму сучасного Києва.